

ПРОГРАМ РАДА
ISS/KS U125
Елементи за зидање и покривање кровова

Овај програм рада усвојен је на седници Комисије која је одржана 7.3.2014. године, а одобрен је од стране Стручног савета за опште области стандардизације на седници која је одржана 13.5.2014. године.

Увод

У складу са тачком 1. Решења о образовању комисије за стандарде и сродне документе (у даљем тексту: комисија за стандарде), заснована је Комисија за стандарде KS U125, *Елементи за зидање и покривање кровова*. Предмет рада ове комисије обухвата елементе за зидање и покривање кровова, дефиниције, класификацију, методе испитивања и спецификације производа за покривање кровова (од глине, бетона, камена и лима), елементе за зидање од глине, бетона и камена, као и све врсте малтера који служе за зидање и облагање зиданих конструкција.

Комисија за стандарде KS U125 прати рад следећих техничких комитета:

- ISO/TC 179, *Masonry*;
- CEN/TC 125, *Masonry*;
- CEN/TC 128, *Roof covering products for discontinuous laying and products for wall cladding*.

Комисија за стандарде KS U125, *Елементи за зидање и покривање кровова*, образована је решењем директора Института за стандардизацију Србије бр. 727/9-24-01/2014 од 29.05.2014. године, а на основу предлога одлуке за образовање комисије за стандарде коју је донео Стручни савет за опште области стандардизације бр. 762/22-20-02/2014 од 13.05.2014. године. На основу члана 78. и 79. Статута Института и тачке 4. *Интерних правила стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде*, KS U125 ради у наведеној области рада на доношењу, преиспитивању и повлачењу српских стандарда и сродних докумената, обезбеђивању усаглашености српских стандарда и сродних докумената са европским и међународним, учествује у изради и преиспитивању стандарда које доносе европске и међународне организације за стандардизацију, и обавља друге задатке у вези са стандардима и стандардизацијом.

Активности Комисије за стандарде које се односе на припремање, доношење и повлачење стандарда и сродних докумената приказане су у табели 1.

Табела 1 – Преглед активности Комисије за стандарде

Година	Укупан број стандарда и сродних докумената
2014.	4 у плану

1 Пословно окружење

1.1 Опште

Зидане конструкције изведене су од елемената за зидање (опека или блокова) везаних везивом (малтером). Елементи од печене глине представљају економичан материјал за грађење, који има задовољавајући естетски изглед и трајност, добру отпорност на пожар, а уз правилну употребу

обезбеђује одлична термичка и акустична својства објеката. Наспрам добрих особина зиданих конструкција, постоје и мане које се огледају у спорости грађења, великој количини ручног рада, ограничењу у погледу спратности конструкције, великој тежини објекта као целине, што је допринело смањењу потражње за опекарским производима. Производи за покривање кровова и облагање зидова имају широку примену. Производе се од различитих сировина као што су: глина, природни шкриљац и камен, или су од бетона, метала, пластике.

Комисија за стандарде KS U125 прати рад техничких комитета :

- CEN/TC 125, *Masonry*, из области стандардизације зиданих конструкција: методе испитивања зиданих конструкција, малтера за зидање и додатних компонената за зидање, спецификације елемената за зидање, као и пројектовање, припрема и примена малтера за спољашње и унутрашње облагање;
- CEN/TC 128, *Roof covering products for discontinuous laying and products for wall cladding*, из области стандардизације општих и специфичних захтева и метода испитивања за производе за покривање кровова и производе за облагање зидова;
- ISO/TC 179, *Masonry*, из области стандардизације правила за пројектовање и извођење армираних и неармираних зиданих конструкција и одговарајућих метода испитивања. Уколико у овој области стандардизације нису објављени одговарајући европски стандарди и у плановима европске организације за стандардизацију није предвиђено њихово доношење, Комисија за стандарде ће на основу исказаних потреба преузети међународне стандарде овог техничког комитета.

Следећи политички, економски, технички, регулаторни, правни, друштвени и/или међународни индикатори описују пословно окружење у индустријском сектору које може имати значајан утицај на процес доношења стандарда.

- Правна регулатива у области производа за покривање кровова у Републици Србији уређена је Правилником о техничким и другим захтевима за црепове од глине за преклопно полагање, бетонски цреп и синтероване керамичке кровне плоче (“Сл. лист СЦГ”, бр. 53/05).
- У области грађевинарства, уколико произвођачи грађевинских производа и материјала желе пласман на тржиште Европске уније, морају да усагласе битне карактеристике својих производа са захтевима хармонизованих стандарда и Уредбом о грађевинским производима, CPR 305/2011. Ова уредба утврђује услове за стављање грађевинског производа на тржиште доношењем правила за представљање својстава грађевинских производа у односу на њихове битне карактеристике и употребу СЕ означавања на тим производима.
- Српски стандарди настали преузимањем европских стандарда примењују се и у оквиру акредитације. Акредитација је начин за успостављање поверења на тржишту производа и услуга, јер представља независну и непристрасну оцену компетентности тела која обављају испитивање, еталонирање, сертификацију и контролисање. Повезивањем система акредитације у Републици Србији са европским и светским системима акредитације обезбедиће се препознавање и прихватање резултата оцењивања усаглашености које је спроведено у Србији што доприноси конкурентности на европском тржишту.

1.2 Квантитативни показатељи пословног окружења

Укупна индустријска производња опеке, црепа и грађевинских производа од печене глине у Републици Србији износила је 727 295 000 комада НФ у 2011. години (извор: Републички завод за статистику). Количина уграђеног материјала за зидање за 2011. годину приказана је у табели 2.

Табела 2 – Количина уграђеног материјала за зидање

Количина уграђеног грађевинског и погонског материјала у Републици Србији	2011. година
Пуна опека, 1 000 комада НФ	35 805
Шупља опека, 1 000 комада НФ	5 012
Пуна фасадна опека, 1 000 комада НФ	2 460
Шупљи блокови (на бази глине), 1 000 комада НФ	18 081
Фасадни блокови, 1 000 комада НФ	1 106
Опека и блокови на бази цемента, шљаке и згуре, 1 000 комада НФ	4 344
Опека и блокови од осталих материјала (керамзит, сипорекс и др.), 1 000 комада НФ	2 600
Монта-блокови и уложна опека, 1 000 комада НФ	4 295

Извор података: Републички завод за статистику

Производња кровних покривача зависи од изградње нових објеката и реновирања постојећих. У Европи, 45 % тржишта заузимају новоизграђене конструкције, док 50 % служи за санацију изграђених конструкција. Европско тржиште кровних производа за косе кровове чини око 40 % светског тржишта за ове производе.

Према подацима Републичког завода за статистику, у Републици Србији је током 2011. године произведено је 727 295 000 комада НФ опеке, црепа и грађевинских производа од глине, док је током исте године уграђено 1 681 000 комада равног (бибер), валовитог и фалцованог црепа (скоро 40 % мање него 2010. године) и 124 118 m² осталог материјала за кровове (бетонски цреп, пластичне плоче)(скоро 10 % више него 2010. године).

У Србији је вредност изведених грађевинских радова, према подацима Републичког завода за статистику за 2010. годину, износила приближно 180 милијарди динара. Грађевинарство је у 2012. години имало пад од 25,7 % изведених радова у односу на претходну годину, а тај тренд се наставља. Број формално запослених радника у грађевинарству је приближно 72 000.

2 Очекиване користи од рада Комисије

Доношење европских стандарда као српских омогућава да се њиховом имплементацијом и применом успоставе принципи и правила за производњу, испитивање и вредновање усаглашености елемената за зидање, покривање кровова и малтера, као и захтеви за додатне компоненте за зидане конструкције. Примена стандарда омогућава бржу и лакшу везу између произвођача, корисника и органа надлежних за технички преглед и испитивање.

Очекује се да се кроз примену српских стандарда који за основу имају европске стандарде, а посебно хармонизованих, врши усаглашавање са захтеваним процедурама за вредновање усаглашености и тако изврши рационализација средстава и материјала који се користе у области зиданих конструкција и производа за покривање кровова и облагање зидова. Тиме се обезбеђује да крајњи корисник широм Европе купује производе који су упоредиви и одговарају својој сврси, што омогућава већу транспарентност на тржишту.

Такође, примена ових стандарда обезбедиће здраву конкуренцију домаћих и страних фирми и на домаћем тржишту, што ће довести до уравнотежења цена и односа цена–квалитет у корист купаца као крајњих корисника.

3 Учешће у раду Комисије

Заинтересоване стране у области рада Комисије су:

- релевантни органи државне и локалне управе;
- универзитети;
- пројектанти;
- извођачи радова;
- произвођачи елемената за зидање и покривање кровова;
- лабораторије за испитивање грађевинских материјала и производа.

Све заинтересоване стране у Републици Србији позване су да узму учешће у раду ове комисије за стандарде, уз осигурање равноправног учешћа и заступљености свих заинтересованих страна. Учешће у статусу посматрача могуће је под одређеним условима који су утврђени *Интерним правилима стандардизације – Део 2: Образовање и рад комисија за стандарде и сродне документе*.

Овим документом утврђени су права и обавезе чланова Комисије за стандарде и сродне документе, са којима се могу упознати кроз краћу обуку на конститутивној седници, или у случају измене већег броја чланова Комисије, на првој наредној седници. Такође, чланови Комисије за стандарде се упознају са интерним правилима стандардизације у Институту, која су у потпуности усаглашена са правилима међународних и европских организација за стандардизацију.

4 Циљеви и стратегија за остваривање циљева

4.1 Утврђени циљеви Комисије

1. Доношење приоритетних стандарда, посебно хармонизованих на начин предвиђен *Интерним правилима стандардизације – Део 1: Доношење, објављивање, одржавање, преиспитивање и повлачење српских стандарда и сродних докумената*.
2. Заступање српских националних интереса у области рада Комисије за стандарде пред одговарајућим европским и међународним комитетима за стандардизацију путем учествовања српских стручњака у раду ових техничких комитета.

4.2 Стратегија за остваривање циљева Комисије

Остваривање циљева Комисије за стандарде KS U125 заснива се на дефинисању приоритета рада Комисије. Приоритети приликом доношења стандарда су:

- доношење терминолошких европских стандарда као српских стандарда на српском језику;
- доношење српских стандарда који за основу имају европске или међународне стандарде на које ће се позивати технички прописи, такође на српском језику;
- преузимање нових европских стандарда, посебно хармонизованих (уз поштовање свих рокова које дефинише европска организација за стандардизацију), из области техничког комитета чији се рад прати;
- сарадња са комисијама Института чија је област стандардизације у уској вези са облашћу стандардизације ове комисије за стандарде.

У процесу имплементације стандарда неопходна је сарадња и координација са активностима Министарства природних ресурса, рударства и просторног планирања, Министарства привреде, Министарства енергетике, развоја и заштите животне средине и Министарства

грађевинарства и урбанизма приликом преузимања и доношења Уредбе о грађевинским производима, CPR 305/2011ЕЕС.

4.3 Аспекти заштите животне средине

Крај прошлог и почетак овог века карактерисала је интензивна градња, при чему се није довољно водило рачуна о очувању природних ресурса и утицајима објеката на животну средину у свим фазама експлоатационог века, закључно са рушењем објекта и депоновањем грађевинског отпада. Због тога је крајем двадесетог века отпад постао један од највећих еколошких проблема у већини земаља света.

Као одрживо решење за проблеме грађевинског отпада и исцрпљивање налазишта природних материјала, прихваћени су поступци рециклаже и поновне употребе искоришћених грађевинских материјала. Неке земље су одмакле далеко у тој пракси, а неке су још увек на почетку. Европска унија је јасно зацртала своје циљеве који предвиђају 70 % рециклирања и поновне употребе од укупне тежине генерисаног грађевинског отпада.

Аспект заштите животне средине захтева очување природних ресурса, а за произвођаче елемената за зидање то значи уштеду ресурса, оптималну експлоатацију сирових материјала, укључујући и воду, енергетски оптимизовану производњу и оптимизован превоз.

Употреба природних материјала у Европи није велики проблем с обзиром на то да је глина у великој мери локално присутна и њено ископавање за грађевинске производе представља само 5 % укупних минералних ископавања. Утицај транспорта природног материјала је незнатан, зато што су фабрике црепа обично смештене у непосредној близини ископина глине, чиме су минимизирани и транспортни трошкови.

Директном употребом сакупљеног црепа избегава се процес производње, потрошња енергије и емисија гасова.

5 Фактори који могу утицати на испуњење и имплементацију програма рада

- Недостатак финансијских средстава онемогућава обезбеђење одговарајућих превода и упућује на преузимање стандарда методом проглашавања, што умањује кредибилитет ових стандарда у пословном окружењу.
- Незаинтересованост стручне јавности за учешће у јавној расправи и достављање примедба и предлога у вези са нацртима српских стандарда и сродних докумената који се стављају на јавну расправу.

6 Корисни линкови за све наведене активности

- Основни подаци у вези са Комисијом
http://www.iss.rs/tc/?national_committee_id=622
(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима се ради);
- Основни подаци у вези са европским техничким комитетима
<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6107&title=Masonry>

(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима ради Технички комитет CEN/TC 125);

<http://www.cen.eu/cen/Sectors/TechnicalCommitteesWorkshops/CENTechnicalCommittees/Pages/default.aspx?param=6110&title=Roof%20covering%20products%20for%20discontinuous%20laying%20and%20products%20for%20wall%20cladding>

(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима ради Технички комитет CEN/TC 128);

- Основни подаци у вези са међународним техничким комитетом

http://www.iso.org/iso/home/standards_development/list_of_iso_technical_committees/iso_technical_committee.htm?commid=53990

(увид у програм рада, листу објављених стандарда и оних на којима ради Технички комитет ISO/TC 179).